

Recerca històrica. Sandra Ordoño i Elena Parra són les autores d'una publicació publicada pel Centre de Recerca de la Ribera d'Ebre sobre tradicions fúnebres

Avis i àvies d'Ascó, 1970. FOTO: FONTS CARMEL BIARNÉS. ARXIU COMARCAL DE LA RIBERA D'EBRE

de l'home i posa en relleu la importància de conservar testimoni de les tradicions per no perdre-les. «És important documentar la història local i comarcal, sobretot en els casos que ja s'està perdent. Quan la gent gran ja no estigui, aquesta informació desapareixerà. Si no preguntem aquestes coses, no quedarà constància. Crec que és important fer recerca local i comarcal perquè a vegades coneixem més la història d'altres indrets que no pas la del nostre territori». Apunta Ordoño. A més, l'autora afegeix que en les entrevistes, les dones participants apuntaven que no només s'havien perdut aquestes tradicions, sinó també molts dels valors que les acompanyen: «Les entrevistes, el que transmetien era un sentiment de comunitat i solidaritat, que elles creien que s'ha perdut, explicaven que s'ajudaven entre tots,

L'estudi busca documentar tradicions i rols que o bé s'han perdut o s'estan perdent

El paper de les dones en els ritus funeraris

NEREA SERRA
MÓRA D'EBRE

La mort és una part més del cicle natural de la vida. Al llarg de la història, els humans hem realitzat ritus funeraris i cada poble ha creat les seves tradicions pròpies per retre culte a la mort. Fins no fa molt, al nostre territori encara es feien vetllatoris a casa, però aquesta pràctica s'està perdent, especialment en les localitats més grans, ja que actualment són les funeràries les que s'encarreguen de tot el necessari a partir del moment de traspàs d'algú. Això ha provocat aquesta pèrdua de tradicions amb el temps i que la mort es vagi convertint en un tabú del qual ens costa parlar i escoltar. Precisament, en aquestes tradicions s'hi han fixat la moranovencs Sandra Ordoño i la flixanxa Elena Parra, expertes en estudis de gènere i en el món funerari antic respectivament, que han dut a

terme una recerca sobre els ritus funeraris a la Ribera d'Ebre, posant especial atenció al paper de la dona.

L'estudi porta per títol «Portadores d'un cicle sense fi. Dones i pràctiques funeràries a la Ribera d'Ebre (segle XX)» i serà publicat pel Centre d'estudis de la Ribera d'Ebre dintre la col·lecció Daliner. Per tal que aquestes tradicions no caiguin en l'oblit, les autores han dut a terme una tasca d'investigació on a més de buscar en arxius, han parlat amb dones grans per recollir vivències i records de les pràctiques funeràries de la comarca a principis de segle passat. A l'hora de fer el treball, les autores també van localitzar el carro de difunts de Tivissa, que estava a l'antiga sala d'autòpsies del cementiri.

Ordoño i Parra han recollit tota aquesta informació en un llibre que mostra la diferència entre les funcions que hi tenia la dona i les

Carruatge fúnebre de Tivissa. FOTO: AJUNTAMENT DE TIVISSA

entre veïns, tan pel que fa als ritus funeraris com en altres coses».

Tradicions perdudes

Les autores en el llibre parlen de la participació de les dones en els ritus funeraris i dels rols que desenvolupaven, alguns dels quals ja s'han perdut. Aquest és el cas de la figura de les ploraneres, de qui les autores expliquen que no van poder trobar molta informació perquè van desaparèixer a principis de segle. Algunes de les entrevistades, n'havien sentit a parlar, però ja no ho havien arribat a viure.

Ordoñez destaca també la figura de les vestidores de morts, tasca que actualment es duu a terme a la funerària. Explica que en general ho feien dones, encara que hi ha molts testimonis que contaven que en alguns casos els homes ajudaven, però en general eren dones i a algunes inclús els pagaven per fer aquesta funció.

Pel que fa a la diferència entre les tasques dels homes i les dones, en el llibre es relata com a les dones se'ls deixava les tasques de cures mentre que als homes els tocava tot allò que implicava força, com el trasllat del difunt, tant en carruatge com a coll. «La dona és la que s'encarrega de cuidar al malalt i quan mor també s'encarrega d'enllestir-lo per posar-lo al taüt... La dona està al procés a l'inici de vida però també al final d'ella». Apunta Parra.